

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **İçişleri Bakanı Mustafa Çiftçi** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

2026 yılı boyunca başta Hakkâri olmak üzere bölge kentlerinde peş peşe yaşanan intiharlar ile şüpheli ölümler, yaşam hakkının korunmasına ilişkin kamusal yükümlülüklerin bütüncül biçimde ele alınmasını zorunlu kılan ciddi bir toplumsal sorun hâline gelmiştir. Ocak ayından itibaren Hakkâri Merkez, Şemdinli ve Durankaya'da meydana gelen intihar ve şüpheli ölüm vakalarının ardından; Şubat, Mayıs ve Haziran aylarında farklı yaş gruplarındaki kadınların ve gençlerin yaşamlarını yitirdiği olaylar kamuoyunda derin kaygı yaratmıştır. Son olarak 15 Temmuz 2026 tarihinde Çukurca'nın Üzümlü Köyü'nde yaşayan R.K.'nin Zap Suyu'nda şüpheli şekilde yaşamını yitirmiş halde bulunması, aynı gün Van'ın İpekyolu ilçesinde R.E.'nin şüpheli şekilde yaşamını yitirmiş halde bulunması, 16 Temmuz'da Hakkâri Merkez Kıran Mahallesi'nde yaşayan H.Ç.'nin, 17 Temmuz'da ise Şemdinli'nin Beyyurdu Köyü'nde yaşayan H.C.'nin şüpheli şekilde yaşamını yitirmesi, bölgede art arda yaşanan bu vakaların yalnızca adli süreçlerle sınırlı değerlendirilemeyeceğini bir kez daha ortaya koymuştur.

Her bir yaşam kaybı, geride yalnızca cevap bekleyen sorular değil; aynı zamanda yaşam hakkının korunmasına ilişkin kamu kurumlarının önleyici sorumluluklarının ne ölçüde yerine getirildiğine dair güçlü bir tartışma bırakmaktadır. Özellikle kadınların yaşamını yitirdiği olayların büyük bir bölümünün şüpheli ölüm olarak kayıtlara geçmesi ve bazı vakalarda kamuoyunu tatmin edecek düzeyde açıklık sağlanamaması, etkin soruşturma yükümlülüğü ile hakikatin ortaya çıkarılması bakımından ciddi kaygılar doğurmaktadır. Şüpheli ölümlerin bütün yönleriyle aydınlatılması, yalnızca ceza adaletinin değil, toplumun adalet duygusunun ve kamu kurumlarına duyulacak güvenin korunmasının da temel koşullarından biridir.

Öte yandan uluslararası halk sağlığı ve insan hakları literatürü; intiharların ve yaşamdan kopuş süreçlerinin yalnızca bireysel nedenlerle açıklanamayacağını, yoksulluk, işsizlik, sosyal dışlanma, ruh sağlığı hizmetlerine erişim güçlüğü, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ekonomik güvencesizlik ve uzun süreli toplumsal travmaların bu süreçleri doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır. Hakkâri'de yıllardır devam eden ekonomik daralma, gençlerin gelecek beklentilerindeki aşınma, kadınların çok yönlü eşitsizliklerle karşı karşıya kalması ve uzun yıllara yayılan çatışmalı sürecin toplumsal hafızada bıraktığı izler, yaşamı koruyan sosyal dayanışma mekanizmalarını zayıflatmaktadır. Bu nedenle yaşanan ölümler, yalnızca bireysel yaşam öykülerine indirgenemeyecek; sosyal politika, halk sağlığı, istihdam, ruh sağlığı hizmetleri ve sosyal koruma mekanizmalarının birlikte değerlendirilmesini gerektiren çok boyutlu bir kamusal sorumluluk alanı olarak ele alınmalıdır.

- Anayasa ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmeleri uyarınca devletin yükümlülüğü, yalnızca ölüm olaylarını soruşturmakla sınırlı değildir. Devlet aynı zamanda yaşamı koruyan sosyal, ekonomik ve psikolojik destek mekanizmalarını güçlendirmek, risk altındaki grupları erken dönemde tespit etmek, şüpheli ölümleri etkili ve şeffaf biçimde soruşturmak ve benzer yaşam kayıplarını önleyecek kamu politikalarını hayata geçirmekle yükümlüdür. Hakkâri'de art arda yaşanan intiharlar ve şüpheli ölümler karşısında yaşam hakkını önceleyen koruyucu, önleyici ve disiplinler arası kamu politikalarının ivedilikle hayata geçirilmesi; olayların tüm yönleriyle araştırılması, şüpheli ölümlerin etkin ve şeffaf biçimde aydınlatılması, intiharlara yol açan toplumsal, ekonomik ve psikososyal nedenlerin ortaya konulması ile benzer yaşam kayıplarının önlenmesine yönelik bütüncül politikaların geliştirilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve ilgili bakanlıkların gecikmeksizin gerekli girişimlerde bulunması yaşamsal bir zorunluluktur.

Bu bağlamda;

1. 2026 yılı başından bu yana Hakkâri'de meydana gelen intihar ve şüpheli ölüm vakalarının yaş, cinsiyet, ilçe ve olay türüne göre dağılımı nedir?
2. Bakanlığınız, Hakkâri'de artış gösteren intihar ve şüpheli ölüm vakalarına ilişkin neden-sonuç ilişkilerini ortaya koyan herhangi bir risk analizi veya değerlendirme raporu hazırlamış mıdır? Hazırlanmış ise sonuçları nelerdir?
3. Şüpheli ölüm olarak kayda geçirilen vakalarda olay yeri incelemesi, delillerin korunması, dijital materyallerin incelenmesi ve tanık beyanlarının alınmasına ilişkin standart uygulamalar uluslararası etkin soruşturma ilkeleri doğrultusunda yürütülmekte midir?
4. Son beş yıl içerisinde Hakkâri'de ilk aşamada "intihar" veya "şüpheli ölüm" olarak değerlendirilen dosyalardan kaçısı soruşturmanın ilerleyen aşamalarında farklı suç şüphesi kapsamında yeniden değerlendirilmiştir?
5. Şüpheli kadın ölümlerinin etkin soruşturulmasına yönelik kolluk personeline verilen uzmanlaşmış eğitimlerin kapsamı nedir? Hakkâri'de bu eğitimleri alan personel sayısı kaçtır?
6. Bakanlığınız bünyesinde Hakkâri'de artan yaşam kayıplarına ilişkin kurumlar arası koordinasyonu sağlayan özel bir çalışma veya eylem planı bulunmakta mıdır?
7. İntihar riski taşıdığı yönünde kamu kurumlarınca tespit edilen bireylerin sağlık ve sosyal hizmet kurumlarına yönlendirilmesine ilişkin herhangi bir erken müdahale mekanizması uygulanmakta mıdır?
8. Hakkâri'de meydana gelen şüpheli ölümlere ilişkin soruşturmalarda ailelerin bilgiye erişimini ve sürece katılımını güçlendirmeye yönelik hangi uygulamalar yürütülmektedir?
9. Bakanlığınız, Hakkâri'de art arda yaşanan intihar ve şüpheli ölümleri yalnızca adli vaka olarak mı değerlendirmektedir, yoksa çok boyutlu bir kamusal risk alanı olarak ele almakta mıdır?
10. Hakkâri'de benzer yaşam kayıplarının önlenmesine yönelik diğer kamu kurumlarıyla birlikte hazırlanmış bütüncül bir eylem planı oluşturulacak mıdır?